

چالش‌های اجرای IFRS

از منظر مدیران مالی

گفت‌وگو با حمید دیانت‌پی و سعید زاغری

اطلاعات مندرج در آن‌ها شود.

چالش‌های ناشی از محیط حقوقی: قوانین مالیاتی مهم‌ترین دغدغه و چالش قانونی و مقرراتی بر سر راه اجرای استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی در ایران است.

چالش‌های ناشی از محیط کسب‌وکار: استانداردهای حسابداری و حسابرسی در محیط کسب‌وکار ایران موضوعی ملی و عمومی محسوب نمی‌شود. عموم مردم با این موضوع ناآشنا هستند و مدیران بنگاه‌های اقتصادی، مشاوران حقوقی، قضات و وکلای دادگستری شناخت کافی نسبت به این استانداردها ندارند و نیاز به آموزش‌های مرتبط است.

البته برای مرتفع کردن چالش‌های اصلی پیاده‌سازی IFRS در ایران، هماهنگی بین نهادهای هم‌چون سازمان امور مالیاتی، سازمان حسابرسی، سازمان بورس و جامعه حسابداران رسمی ایران و تعیین دقیق مسئولیت‌های هر یک از این سازمان‌ها در فراهم کردن امکان پذیرش و به

◀ **حمید دیانت‌پی:**

چالش‌های اصلی پیاده‌سازی IFRS در ایران را می‌توان به سه دسته طبقه‌بندی کنیم، چالش‌های ناشی از محیط اقتصادی، محیط حقوقی و محیط کسب‌وکار.

چالش‌های ناشی از محیط اقتصادی: اقتصاد ایران، تا حد زیادی متکی به درآمد نفت و به تبع آن متکی به وضعیت مالی دولت است. بخش مهمی از اقتصاد کشور در انحصار نهادهای بخش عمومی است و بنابراین اقتصاد رقابتی نیست. تورم مزمن و کاهش مستمر قدرت خرید پول ملی به موضوع عادی کشور تبدیل شده و نرخ بهره و نرخ ارز تابع بازار نبوده و از تصمیم‌های دستوری دولت تبعیت می‌کنند. بر هیچ‌کس پوشیده نیست که هر یک از متغیرهای بالا بر واحد سنجش عناصر صورت‌های مالی یعنی پول (ریال)، تاثیر جبران‌ناپذیری دارد. در نهایت موضوع یاد شده موجب تحریف مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی شرکت‌های ایرانی و نامربوط بودن

پرسش‌هایمان در مورد دلایل ناکامی نسبی در گذار به استانداردهای

بین‌المللی گزارشگری مالی با دو نفر از متخصصان ارشد مالی که درگیر امور اجرایی‌اند مطرح کردیم. در ادامه پاسخ‌های مکتوب سعید زاغری، مدیر مالی بانک پارسیان و حمید دیانت‌پی، مدیر مالی بیمه‌ی کارآفرین به پرسش‌های نشریه‌ی حسابدار رسمی می‌خوانیم.

سؤال ۱: اگر بخواهید گزارش فشرده‌ای از چالش‌ها، مشکلات و دغدغه‌هایی که در طول این یکی دو سال تلاش برای پیاده‌سازی IFRS با آن‌ها مواجه بوده‌اید ارائه دهید، به چه چیزهایی اشاره می‌کنید؟ از نظر شما به صورت خیلی خلاصه مشکلات اجرا و پیاده‌سازی IFRS در سطح واحدهای اقتصادی کدام‌اند و آن‌ها را چه‌گونه طبقه‌بندی می‌کنید؟

سعید زاغری

کارگیری استانداردهای بین‌المللی، آموزش‌های کاربردی و اطلاع‌رسانی در خصوص استانداردهای بین‌المللی بخش جدایی‌ناپذیر اجرای صحیح استانداردهای بین‌المللی گزارشگری است. در هر صورت حل مسائل علمی همواره بر شناخت جامع استوار است و ساده‌انگاری مسائل، کم‌توجهی به برخی موانع و تقدم ذهنیت بر شناخت جامع، روش حل مسائل نبوده و کشور را دچار بحران خواهد کرد.

سعید زاغری:

در صنعت بانکداری مهم‌ترین چالش اجرای استانداردهای ۹ و ۱۳ است. در طی دو سال اخیر بحث اصلی در شبکه‌ی بانکی بر سر چگونگی اجرای این دو استاندارد بوده است. ضمن آن که ملاحظات قانون بانکداری بدون ربا نیز باید مدنظر باشد.

سؤال ۲: مسائل و مشکلات مالیاتی و نگرانی از ضرر و زیان مالیاتی در پیاده‌سازی ضوابط IFRS در شرکت و نهاد تحت مسئولیت شما چه تأثیری در پیاده‌سازی استانداردها داشته است؟

حمید دیانت‌پی:

همان‌طور که عنوان شد، یکی از پررنگ‌ترین چالش‌های پیاده‌سازی IFRS در ایران، قوانین مالیاتی است. سازمان امور مالیاتی، سازمان حسابرسی، سازمان بورس و جامعه حسابداران رسمی ایران که همه آن‌ها به‌نوعی بخشی از وزارت اقتصاد و دارایی‌اند، تا کنون مواضع مشترک خود را اعلان نکرده‌اند. نحوه‌ی برخورد سازمان امور مالیاتی با صورت‌های مالی منطبق بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌خصوص استاندارد بین‌المللی مالیات بردآمد و استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی مربوط به ارزش منصفانه مشخص نیست، این مهم مسکوت مانده است.

سعید زاغری:

با توجه به رویه مورد عمل سازمان امور مالیاتی و برگشت سلیقه‌ای اقلام هزینه‌ای قطعاً شرکت‌ها تا مشخص نشدن دیدگاه رسمی سازمان امور مالیاتی در اجرای کامل IFRS تعلل خواهند داشت.

سؤال ۳: در زمینه‌ی IFRS 13 که مستقیماً با برآورد ارزش منصفانه مربوط است و همچنین استانداردهای ۷ و ۹ با استانداردهای بین‌المللی ۳۲ و ۳۹ که حجم قابل توجهی از اطلاعات مربوطه به ارزش منصفانه را ایجاد می‌کنند با چه موانعی روبرو هستید و برای رفع و رجوع آن‌ها چه کرده‌اید؟ با عنایت به فقدان حرفه‌ای ارزیابی،

استانداردهای ارزیابی و سازمان‌ها و نهادهای فراهم‌کننده‌ی اطلاعات بنیادی ارزیابی همانند انواع نرخ‌های تورم، رشد، بازده، ریسک و ... با چه چالش‌هایی در تخمین ارزش منصفانه مواجه هستید و فقدان این ابزارها چه تأثیری بر کیفیت گزارشگری بر مبنای IFRS داشته‌اند؟

حمید دیانت‌پی:

در ایران کارشناسان عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری یا قوه قضائیه به‌طور عام کار ارزش‌گذاری (برآورد ارزش متعارف) را انجام می‌دهند. بهتر است بدانیم تاکنون هیچ استاندارد یا رهنمون مدونی از سوی نهاد یاد شده در خصوص نحوه ارزش‌گذاری اقلام منتشر نشده و اعضای این کانون سال‌های سال است تنها با تکیه بر تجربیات و آزمون و خطا به برآورد ارزش متعارف می‌پردازند. این درحالی‌ست که اگر در برآورد ارزش متعارف، مفروضات و مبانی قابل‌اتکا با تکیه بر یکسری استانداردهای قابل قبول و مدون استفاده نگردد، بی‌شک نتیجه‌ی آن انحراف در ارزش‌گذاری خواهد بود. با این تفاسیر آیا امکان استقرار و پیاده‌سازی صحیح IFRS مطابق با نظرات نهاد بین‌المللی استاندارد گذار خواهد بود؟

سعید زاغری:

قطعاً اجرای استاندارد ۱۳ مقدماتی چون ساز و کار قابل اتکاء در استانداردهای ارزیابی و اجرایی ارزیابان دارد. عدم حصول این دو مهم سبب می‌گردد در ارائه‌ی تصویر منصفانه از بنگاه‌های اقتصادی نتوان نقطه‌ی متمرکز و قابل‌اتکا در مقام مقایسه را در دست داشت. این دو مهم به‌خصوص در صنعت بانکداری با توجه به حجم عظیم ارزیابی‌های مورد نیاز چالش‌های اساسی را به همراه خواهد داشت.

حمید دیانت‌پی

خواهد بود. پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در ایران موضوعی جدید و کارآمد محسوب می‌گردد، که اگر بسترهای آن بدرستی فراهم نگردد به معضلی ناکارآمد و بدخیم تبدیل خواهد شد.

◀ سعید زاغری:

قطعاً تجربه کشورهای دیگر در اجرا را باید مد نظر داشت. کلیه کشورهای از زمان اخذ تصمیم و در اختیار داشتن استانداردها تا اجرای کامل و بخصوص در مورد استانداردهای کلیدی راهی طولانی را طی کرده‌اند که بخشی از آن حتی به روز آمدی تکنولوژی نیز قابلیت حل شدن نداشت و به دلیل تبعات و تأییدات اجتماعی مخارج زمان است. نمونه‌ی بارز آن تصویب استاندارد ۹ در سال ۲۰۱۴ و اجرای آن از ۲۰۱۸ است. بنابر این اجرای تدریجی و سازگار آن با سایر قوانین، گزینه‌ی مناسب‌تری است. ■

جنابعالی و همکاران را با چه مشکلات احتمالی یا چالش‌های اجرایی در گزارشگری مالی مواجه کرده است؟ برای غلبه بر مشکلات ناشی از فقدان منابع کافی به زبان فارسی که در عین حال مورد تأیید بنیاد IFRS نیز باشند چه کرده‌اید و اصولاً چه باید کرد؟

◀ حمید دیانت‌پی:

به نظر بنده، افراد حرفه‌ای خیلی در بند ترجمه مطالب نیستند و با قدرت موضوعات را از منابع رسمی و اصلی دنبال می‌کنند و عدم ترجمه استانداردها بهانه تراشی است.

◀ سعید زاغری:

آن چه مهم‌تر از جامعیت نسخ ترجمه شده است قابلیت فهم متون ترجمه شده و ارائه‌ی دستورالعمل‌ها و راهنمایی‌ها است نه متأسفانه اقدامی در این خصوص صورت نگرفته و این امر خود از دلایل برخورد سلیقه‌ای خواهد بود.

سؤال ۶: با عنایت به مجموعه‌ی مباحث بالا و مشکلات و چالش‌های که با آن‌ها درگیر بوده‌اید اولاً چشم‌انداز آتی در ارتباط با رفع موانع را چگونه می‌بینید؟ ثانیاً در صورت باقی ماندن مشکلات و عدم کسب توفیق کافی در حل و فصل مسائل اصلی همانند آموزش جامع، رفع موانع مربوط به تخمین قابل اتکا و سیستماتیک ارزش منصفانه و همین‌طور دغدغه‌های مالیاتی، آیا اصرار بر ادامه کار را به صلاح می‌دانید؟

◀ حمید دیانت‌پی:

اهداف بدون استراتژی صحیح، دست نیافتنی خواهند بود. تعریف دقیق هدف، نگرش، ماموریت، بدون برنامه‌ریزی و بسترسازی مناسب محکوم به شکست

سؤال ۴: آیا آموزش استانداردهای IFRS که در سال‌های گذشته عموماً محدود به همایش‌ها و دوره‌های کوتاه‌مدت بوده توانسته است نیازهای تخصصی کارکنان و مسئولان امور مالی را مرتفع نماید؟ با چه چالش‌هایی در ارتباط با آموزش استاندارد، برنامه‌های کاربردی و بسته‌های نرم‌افزاری خاص پیاده‌سازی و اجرای این استانداردها روبرو هستید؟

◀ حمید دیانت‌پی:

آموزش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در ایران محدود به تئوری این استانداردها بوده و مصداق کاربردی و عملی برای آن وجود ندارد. در حال حاضر اهم استانداردهای یاد شده، توسط سازمان حسابرسی ترجمه و منتشر گردیده که کافی است متخصصین مالی و حسابداری نسبت به مطالعه‌ی آن اقدام نمایند. موضوع مهم اجرای این استانداردها و مصادیق عملیاتی به کارگیری ملموس این استانداردها در بنگاه‌های اقتصادی است. آیا حساب‌رسان، کارشناسان رسمی، کارشناسان سازمان بورس، کارشناسان نهادهای ناظر و سایر دست‌اندرکاران با آموزش چند ساعته تئوری استانداردها، بر موضوعات حجیم و پیچیده عنوان شده در آن مسلط خواهند شد؟

◀ سعید زاغری:

آن چه در قالب آموزشی ارائه شده است صرفاً ارائه متن استانداردها به صورت کلی بدون توجه به بخش‌های اقتصادی و صنایع مختلف بوده است. اندک آموزش‌های تخصصی صنایع نیز فاقد کیفیت و جامعیت بوده است.

سؤال ۵: آماده نبودن همه نسخ فارسی استانداردهای IFRS